

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 471/13

Recep TOPÇUOĞLU / Türkiye

Başkan

Egidijus Kūris,

Hâkimler

Pauliine Koskelo,

Gilberto Felici

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim'in katılımıyla, 18 Ekim 2022 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde bulunan ve İstanbul Barosuna bağlı Avukat Ataktürk Sevimli tarafından temsil edilen, İstanbul'da ikamet eden ve 1982 doğumlu bir Türk vatandaşı olan Recep Topçuoğlu ("başvuran") tarafından, 15 Kasım 2012 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Mahkemeye yapılan başvuruyu (471/13 no.lu),

Sözleşme'nin 8. maddesi açısından, başvurunun, Türkiye temsilcisi olan, Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesine ilişkin kararı,

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Ve tarafların görüşlerini dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVANIN KONUSU

1. Başvuru, rıhtımda bulunan bir gemide meydana gelen iş kazası sonucu başvuranın maruz kaldığı yaralanmalarla ilgilidir.

A. Başvuranın İş Kazası

2. Başvuran, olayların meydana geldiği dönemde, Gemak tersanesinde özel bir denizcilik şirketinde kaynakçı olarak çalışmaktaydı.

3. Başvuranın iş sözleşmesi, 12 Eylül 2008 tarihinde başlamıştır. Başvuran, 13 Eylül 2008 tarihinde, iş sağlığı ve güvenliği konusunda bir eğitim almıştır ve bu eğitim sırasında, başvurana, yangın, yüksekte çalışma, elektrik işleri, boyama işleri, kazıma ve zımparalama işleri, yükleme, boşaltma, kaldırma, taşıma ve el aletlerini kullanma ile ilgili uyulması gereken kurallar, alınması gereken tedbirler, benimsenmesi gereken iyi davranışlar ve kaçınılması gereken kötü davranışlar anlatılmıştır. Ayrıca ilgiliye, bu vesileyle uyulması gereken güvenlik talimatlarını içeren bir belge ve kullanılması gereken koruyucu unsurlar verilmiştir.

4. Başvuran, eğitim sırasında kendisine öğretilen iş güvenliği kurallarına uymayı imza karşılığı taahhüt etmiştir.

5. Başvuran, 15 Eylül 2008 tarihinde, geminin buhar kazanının doluluk oranını kontrol etmek için el feneri yerine çakmak kullanmıştır. Çakmaktan çıkan alev, içinde asit bulunan sıvının sıçramasına neden olmuştur. İlgilinin tanka yakın olması nedeniyle, yüzünde ikinci derece yanıklar meydana gelmiş ve bu durum ilgilinin hastaneye yatırılmasını gerektirmiştir. Böylelikle ilgili, hastanede 22 Eylül 2008 tarihine kadar tedavi görmüştür.

B. Tazminat Davası

6. Başvuran, 17 Kasım 2008 tarihinde, kendi avukatı aracılığıyla Kartal İş Mahkemesinde tazminat davası açmıştır.

7. Söz konusu mahkeme tarafından düzenlenmesine karar verilen tıbbi bilirkişi raporunda, ilgilinin herhangi bir sakatlığının bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

8. Aynı mahkeme, kazanın meydana gelmesinde tarafların sorumluluğunun tespit edilmesi amacıyla dosyayı bir bilirkişiye iletmiştir.

9. Bilirkişi, başvuranın %100 sorumlu olduğu sonucuna varmıştır. Bilirkişi raporu şu kısmı içermekteydi:

“İşverenin çalışana iş güvenliği malzemelerini verdiği, çalışanın güvenlikle ilgili bir eğitime katıldığı, çalışanın olay günü kazanı doldurmakla görevli olduğu, kendisine verilen gaz maskesini takması ve kendisine verilen el fenerini yanında getirmesi gerektiğini bildiği, gemide ve özellikle tankların çevresinde sigara içmesinin kesinlikle yasak olduğu, ilgilinin ifadesinin 16 Eylül 2008 tarihinde dinlenmesi sırasında ilgilinin görevini yerine getirirken gaz maskesi ve el feneri kullanması gerektiğini gerçekte bildiğini açıkça belirttiği tespit edilmiştir.

Mağdurun sakatlık oranı sıfırdır.

Çalışanın maske takması ve el feneri kullanmasının gerekmesine rağmen, kazanın doluluk oranının kontrol edilmesi sırasında, dikkatsizlikle ve yanlışlıkla, maskesiz olması ve çakmak kullanması nedeniyle, sorumluluğunun % 100 olduğunu değerlendirmek gerekmektedir.

Ayrıca çalışan, İş Kanunu'nun 77. maddesine ve Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin 2. maddesine uygun olarak hareket etmemiştir.”

10. Başvuranın avukatı, bu bilirkişinin vardığı sonuçlara itiraz etmemiştir.

11. İş Mahkemesi, 21 Şubat 2012 tarihli kararla, kazanın meydana gelmesinin başvurana % 100 atfedilebilir olduğu ve başvuranın çalışma yeteneğini kaybetmediği gerekçesiyle, ilgilinin talebini reddetmiştir.

12. Başvuran, bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

13. Yargıtay, 7 Mayıs 2012 tarihinde, temyiz edilen kararı onamıştır. Yargıtay'ın kararı, 15 Haziran 2012 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

C. Ceza Soruşturması

14. Başvuranın işvereni ve iş güvenliği denetçisi hakkında başlatılan ceza yargılaması, 6 Eylül 2013 tarihinde, sanıkların beraat etmesiyle sonuçlanmıştır. İstanbul Sulh Ceza Hâkimliği, kazanın sanıkların kendilerine ceza sorumluluğu yükleyebilecek herhangi bir kusur nedeniyle değil, başvuranın özen eksikliği nedeniyle meydana geldiği kanaatine varmıştır.

D. İdari Soruşturma

15. Sosyal Güvenlik Kurumu, kazayla ilgili idari soruşturma başlatmıştır.

16. Sosyal Güvenlik Kurumu, 21 Şubat 2011 tarihli soruşturma raporunda, kazanın başvuranın mazur görülemez bir kusuru neticesinde meydana geldiği sonucuna varmıştır.

17. Bu rapor, 25 Nisan 2011 tarihinde ilgiliye bildirilmiştir ve ilgili, söz konusu rapora itiraz etmemiştir.

E. Şikâyetler

18. Başvuran, Sözleşme'nin 13. maddesini ileri sürerek, kendi ifadesine göre, işverenine sorumluluk yüklenmesi gereken bir iş kazası nedeniyle fiziksel bütünlüğüne zarar verilmesinden dolayı mağdur olmasından şikâyet etmektedir. Başvuran, bu bağlamda, makul olmayan bir şekilde uzun sürdüğünü belirttiği bir yargılamanın sonunda ulusal mahkemeler tarafından kabul edilen kararın adil olmadığını ifade etmektedir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

19. Mahkeme, Hükümetin iki kabul edilemezlik itirazı ileri sürdüğünü gözlemlemektedir. Hükümet, öncelikle iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir. Hükümet ardından, başvuranın kendi eylemiyle yaralandığını ve sonuç olarak, iddia edilen ihlallerden dolayı mağdur olduğunu ileri süremeyeceğini belirtmektedir.

20. Mahkeme, Hükümet tarafından ileri sürülen kabul edilemezlik itirazlarının tamamı hakkında karar vermesinin gerekli olmadığı, zira başvuranın iddialarının her halükârda aşağıda belirtilen gerekçelerle kabul edilemez olduğu kanısına varmaktadır.

21. Mahkeme, “*Hâkim hukuku kendiliğinden uygular (jura novit curia)*” ilkesi gereğince, Sözleşme ve Protokolleri uyarınca başvuran tarafından ileri sürülen hukuki gerekçelere bağlı kalmadığını ve bir şikâyeti, başvuran tarafından ileri sürülenler dışındaki Sözleşme maddeleri ya da hükümleri kapsamında inceleyerek, bu şikâyete konu edilen olaylara ilişkin yapılacak hukuki nitelendirme hususunda karar verebileceğini hatırlatmaktadır (*Radomilja ve diğerleri/Hrvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018).

22. Mahkeme, başvuran tarafından dile getirilen şikâyetlerin olgusal dayanağını ve olay ve olguları dikkate alarak (yukarıda 18. paragraf), mevcut davanın, kişilerin kimliğine ilişkin, fiziksel ve ruhsal bütünlük gibi unsurları içeren Sözleşme’nin 8. maddesi açısından incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır (*Nicolae Virgiliu Tănase/Romanya* [BD], no. 41720/13, §§ 86 ve 126, 25 Haziran 2019 kararıyla karşılaştırınız).

23. Bu konuya ilişkin genel ilkelerle ilgili olarak, Mahkeme, *Nicolae Virgiliu Tănase* (yukarıda anılan karar, §§ 125-128) kararına atıfta bulunmaktadır. Mahkeme, bir kişinin hayatının kasıtsız olarak tehlikeye atılması durumunda, hukuk sisteminin, mağdurlara, olası sorumlulukların tespit edilmesini ve yeterli bir tazminatın verilmesini sağlayacak nitelikte,

ceza mahkemelerinde bir davanın açılmasıyla birlikte veya yalnızca, hukuk mahkemelerinde dava açma imkânı sunması halinde, etkin bir hukuk sisteminin varlığına ilişkin yükümlülüğün yerine getirildiği kanısına varılabileceğini hatırlatmaktadır (Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamında, diğer kararlar arasında bk. *Calvelli ve Ciglio/İtalya* [BD], no. 32967/96, § 51, AİHM 2002-I, *Vo/Fransa* [BD], no. 53924/00, § 90, AİHM 2004-VIII, ve *Centre de ressources juridiques au nom de Valentin Câmpeanu/Romanya* [BD], no. 47848/08, § 132, AİHM 2014) Her halükârda, Mahkeme, bir iş kazası sırasında meydana gelen ciddi yaralanmalar bağlamında Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca makamlara getirilen pozitif yükümlülüklerin bu gerekliliklerin ötesine geçmediği kanaatine varmaktadır (yakın tarihli bir örnekle ilgili olarak bk. *Turgut/Türkiye* (Komite), no. 14445/13, §§ 23 ve 24, 17 Mayıs 2022).

24. Mevcut davada, Mahkeme, başvuranın yaralandığı koşulların aydınlatılması amacıyla olayların hemen ardından ceza soruşturması ve idari soruşturmanın açıldığını kaydetmektedir.

25. Ceza soruşturmasına ilişkin olarak, İstanbul Sulh Ceza Hâkimliği, toplanan bilgi ve delil unsurlarının tamamına dayanarak, çalışanın kazasına yol açacak nitelikte herhangi bir kusur ya da ihmalin suçlanan kişiler tarafından işlenmediği ve başvuranın yaralamasına neden olan kazanın tek sorumlusu olduğu gerekçesiyle, sanıkların beraatine karar vermiştir. Mahkeme, bu hususta, başvuranın söz konusu soruşturmanın etkinliğine ve sonucuna ilişkin olarak kendisine herhangi bir şikâyet sunmadığını gözlemlemektedir.

26. İdari soruşturma, kendi inisiyatifi dâhilinde bunu açan Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yürütülmüştür ve Sosyal Güvenlik Kurumu, kazanın yalnızca mazur görülemez bir kusur işleyen başvuranın ihmali nedeniyle meydana geldiği sonucuna varmıştır. Mahkeme, başvuranın Sosyal Güvenlik Kurumunun vardığı sonuçlara itiraz etmediğini gözlemlemektedir.

27. Mahkeme aynı zamanda, yukarıda belirtilen yargılamaların yanı sıra, başvuranın İş Mahkemesinde tazminat davası açtığını kaydetmektedir. İlgili, bu mahkeme nezdinde, işverenine tamamen sorumluluk yüklenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte, ilgili, bu yargılamanın sonunda davayı kazanamamıştır. İlgili, Mahkeme önünde, bu yargılamanın çok uzun sürdüğünü ve adil olmadığını ileri sürmektedir.

28. Hâlbuki Mahkeme, başvuranın ileri sürdüğü hususun aksine, bu yargılamanın toplam süresinin -yaklaşık üç yıl, beş ay- makul olduğu ve yargılamanın ilgili koşullarda gereken ivedilik gerekliliğiyle yürütülmediğini belirten herhangi bir unsurun bulunmadığı kanısına varmaktadır.

29. Mahkeme, dosyada yer alan unsurlar ışığında, öte yandan, mevcut davada yürütülen yargılamanın aklamaya yönelik yürütüldüğü ve sonunda yeterince ayrıntılı olmadığı sonucuna varmak için yeterli gerekçelere sahip olmadığı kanaatine varmaktadır.

30. Dahası, kazanın meydana geldiği koşulları aydınlatabilecek delil unsurlarının tamamının toplanması nedeniyle, Mahkeme, ulusal mahkemelerin vardıkları aynı sonuca ulaşmaktadır. Mahkeme gerçekte, başvuranın iddialarını destekleyen herhangi bir unsurun bulunmadığı kanısına varmaktadır.

31. Mahkeme bu bağlamda, başvuranın avukatı aracılığıyla yargılamaların tamamına aktif olarak katıldığını ve ilgilinin hem soruşturma aşamasında hem de İş Mahkemesi nezdinde görülen yargılamanın daha sonraki aşamalarında kendi davasını savunabildiğini gözlemlemektedir. Dosyadaki unsurlar ışığında, Mahkeme, soruşturma makamlarının olay ve olguları aydınlatmak istediklerine dair şüphe duyulmasını sağlayacak herhangi bir unsurun bulunmadığı ve soruşturma makamlarının ve ulusal mahkemelerin kazanın koşullarını tespit etme ve olaya dâhil edilen kişilerin sorumluluğunu belirleme konusunda isteksiz olduklarını ve bunların gereken bağımsızlık ve tarafsızlığa sahip olmadıklarını belirten bir unsurun da mevcut olmadığı kanaatine varmaktadır.

TOPÇUOĞLU / TÜRKİYE KARARI

32. Sonuç olarak, başvuranın şikâyetleri, açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, 24 Kasım 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Egidijus Kūris
Başkan